

**EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME**

ČETVRTO ODJELJENJE

**PREDMET TOMIĆ I DRUGI PROTIV
BOSNE I HERCEGOVINE**

(aplikacija br. 14284/08)

PRESUDA

STRASBOURG

15. januar 2013. godine

Ova presuda je konačna, ali može biti podložna redakcijskim izmjenama.

U predmetu Tomić i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući u Komitetu u sastavu:

George Nicolaou, *predsjedavajući,*

Zdravka Kalaydjieva,

Faris Vehabović, *sudije*

i Fatoş Aracı, *zamjenik registrara Odjela,*

nakon tajnog vijećanja održanog 11. decembra 2012. godine,

donio je i usvojio slijedeću presudu:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je podnošenjem Sudu aplikacije (br. 14284/08) protiv Bosne i Hercegovine koju je prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljem tekstu: „Konvencija“) 18. februara 2008. godine podnijelo pet državljana Bosne i Hercegovine, gđa Ruža Tomić, gđa Ljeposava Kovačević, gđa Dobrinka Jovanović, gosp. Marko Tomić i gosp. Janko Tomić (u daljem tekstu: „aplikanti“).

2. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: „Vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa M. Mijić.

3. Ovaj slučaj se, kao *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *i drugi*, od 10. novembra 2009. godine i *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 *i drugi*, od 15. novembra 2011. godine, odnosi na neizvršenje pravosnažnih i izvršnih presuda domaćih sudova kojima su aplikantima dosuđena potraživanja ratne štete.

4. Dana 30. avgusta 2010. godine, predsjedavajući Četvrtog odjeljenja odlučio je da obavijestiti Vladu o aplikaciji. Također je odlučeno da se meritum i dopuštenost aplikacije razmatraju istovremeno (član 29. stav 1).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Aplikanti su, prema gore navedenom slijedu njihovih imena, rođeni 1932, 1954, 1957, 1963. i 1963. godine i žive u Milićima.

6. Dana 13. marta 2001. godine, prvostepeni sud u Srebrenici naložio je Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) da aplikantima na ime

ratne štete isplati iznos od 31.500 KM¹ u roku od 15 dana, uz zakonsku zateznu kamatu. Presuda je postala pravosnažna 20. aprila 2001. godine. Dana 1. aprila 2002. godine, Okružni sud u Banja Luci donio je rješenje o izvršenju.

7. Aplikanti su se žalili Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: "Ustavni sud") zbog neizvršenja. Ustavni sud je 26. juna 2007. godine utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Aplikanti nisu tražili naknadu ali čak i da jesu, njihovo potraživanje bi najvjerojatnije bilo odbijeno (vidi, na primjer, odluke Ustavnog suda AP 774/04 od 20. decembra 2005. godine, tačka 438.; AP 557/05 od 12. aprila 2006. godine, tačka 195.; AP 1211/06 od 13. decembra 2007. godine, tačka 79.; i AP 244/08 od 8. decembra 2010. godine, tačka 37).

8. Nakon opsežne kampanje informiranja u kojoj su pojašnjene sve raspoložive mogućnosti izmirenja javnog duga Republike Srpske (što uključuje i dug proistekao iz presuda domaćih sudova), gđa Ljeposava Kovačević, gosp. Marko Tomić i gosp. Janko Tomić su 18. januara 2010. godine obavijestili nadležne vlasti da pristaju da im se samo troškovi postupka isplate u gotovini, a glavni dug i zatezne kamate u obveznicama. Državne obveznice su im izdane 15. juna 2010. godine. Oni su već dio svojih obveznica ili sve njih prodali na berzi.

Gđi Dobrinki Jovanović državne obveznice nisu izdane.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

9. Relevantno domaće pravo i praksa navedeni su u presudama *Čolić i drugi* (gore citiran, tačke 10 do 12) i *Runić i drugi* (gore citiran, tačka 11).

10. Dana 13. januara 2012. godine, na snagu je stupio Zakon o unutrašnjem dugu², kojim je ukinut Zakon o unutrašnjem dugu iz 2004. godine.³ Što se tiče isplate ratne štete, predviđeno je isto rješenje kao i starim Zakonom, uz izmjenu roka dospeljeća vladinih obveznica, koji je sada 13, a ne 14 godina. Novi Zakon međutim nije relevantan za konkretni predmet: što se tiče aplikanata kojima su izdane vladine obveznice, gđe Ljeposave Kovačević, gosp. Marka Tomića i gosp. Janka Tomića, primjenjive su odredbe Zakona o unutrašnjem dugu iz 2004. godine, koji je bio na snazi u vrijeme kada su obveznice izdate. Što se tiče gđe Dobrinke Jovanović, ona nije prihvatila izdavanje obveznica kao način izvršenja umjesto gotovine.

1. Konvertibilna marka ima isti fiksni tečaj u odnosu na euro kao i njemačka marka: 1 euro = 1,95583 KM.

2. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske, *Službeni glasnik Republike Srpske* broj 1/12

3. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske, *Službeni glasnik Republike Srpske* br: 63/04, 47/06, 68/07, 17/08, 64/08 i 34/09.

PRAVO

11. Aplikanti su se žalili na neizvršenje pravosnažne presude domaćeg suda od 13. marta 2001. godine. Ovaj sud je razmotrio predmet u smislu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola 1 uz Konvenciju.

Relevantna odredba člana 6. glasi:

“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ... svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.”

Član 1. Protokola 1 uz Konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. U odnosu na gđu Ružu Tomić

12. U svom izjašnjenju od 9. decembra 2010. godine, Vlada je obavijestila Sud da je gđa Ruža Tomić preminula. Dana 16. februara 2011. godine, ta informacija je poslana ostalim aplikantima u ovom predmetu, koji su njeni bliži rođaci. Oni tu činjenicu nisu osporavali, niti su podnijeli zahtjev da nastave njen predmet. Pod takvim okolnostima, Sud zaključuje da više ne postoje razlozi za dalje razmatranje aplikacije u dijelu u kojem ju je podnijela gđa Ruža Tomić, kako je propisano članom 37. stav 1. tačka c) Konvencije. Nadalje, Sud ne nalazi razloge opće prirode, kako je definirano članom 37. stav 1. *in fine*, koji bi zahtijevali dalje ispitivanje ovog dijela aplikacije na temelju tog člana (suprotno od navedenog vidjeti *Karner protiv Austrije*, br. 40016/98, tačke 20-28., ECHR 2003-IX). Stoga je odlučio brisati aplikaciju sa liste predmeta u dijelu u kojem ju je podnijela gđa Ruža Tomić (vidjeti *Erol Direkçi i Ergül Direkçi protiv Turske* (odluke), br. 47826/99, 31. mart 2005. godine).

2. *U odnosu na gđu Ljeposavu Kovačević, gosp. Marka Tomića i gosp. Janka Tomića*

13. Vlada je isticala da ovi aplikanti više ne mogu tvrditi da su žrtve u smislu člana 34. Konvencije nakon što su presude domaćih sudova izvršene djelomično u gotovini (troškovi postupka), a djelimično kroz vladine obveznice (glavni dug i pripadajuća zatezna kamata). Aplikanti su to osporili.

14. Sud podsjeća da je u svojoj vodećoj presudi o ovom pitanju (*Čolić i drugi*, gore citirana), utvrdio povredu člana 6. i člana 1. Protokola 1, bez obzira na činjenicu da su i aplikantima u tom predmetu bile ponuđene vladine obveznice umjesto gotovine kao sredstva izvršenja. Tužena Vlada je u cijelosti izvršila u gotovini presude koje su bile predmet razmatranja u tom slučaju i preuzela na sebe obavezu da na isti način izvrši veći broj sličnih presuda (vidjeti *Momić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (odluke), br. 28730/06, 17. maj 2011. godine). Međutim, treba naglasiti da nijedan aplikant u tim predmetima, za razliku od aplikanata u ovom slučaju, nije prihvatio vladine obveznice. Ovaj slučaj se stoga mora razlikovati od prakse utvrđene u predmetu *Čolić i drugi*. Nadalje, uzimajući u obzir da su ovi aplikanti već prodali sve svoje obveznice ili dio njih na berzi, te da su im priznati troškovi postupka već isplaćeni u gotovini, Sud smatra da su sporne presude domaćih sudova izvršene.

15. Unatoč tome, Sud je oduvijek bio stava da odluka ili mjera donesena u korist aplikanta u načelu nije dovoljna da ga liši statusa žrtve izuzev ako su domaće vlasti priznale navodnu povredu prava i dosudile odgovarajuću i dovoljnu naknadu (vidjeti *Scordino protiv Italije* (br. 1) [GC], br. 36813/97, tačke 180. i 193., ECHR 2006-V). Jedna od odlika ove naknade je visina iznosa koji domaće vlasti dosude (vidjeti *Kudić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28971/05, tačka 17., presuda od 9. decembar 2008. godine). Iako domaće vlasti zaista jesu odmah priznale povredu prava koja se navodi u ovom slučaju, aplikanti nisu bili u mogućnosti ostvariti nikakvu naknadu zbog zakašnjelog izvršenja presuda (vidjeti tačka 7. gore). Oni stoga i dalje mogu tvrditi da su žrtve u smislu člana 34. Konvencije u odnosu na period tokom kojeg nije došlo do izvršenja presuda (vidjeti *Dubenko protiv Ukrajine*, br. 74221/01, tačka 36, 11. januar 2005. godine). Sud dakle odbacuje prigovor Vlade. Sud dalje konstatuje da aplikacije nisu ni očigledno neosnovane u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije, niti su nedopustive po bilo kom drugom osnovu. Stoga ih proglašava dopuštenim.

3. *U odnosu na gđu Dobrinku Jovanović*

16. Sud konstatuje da žalba aplikantice nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije, niti je nedopustiva po bilo kom drugom osnovu. Stoga mora biti proglašena dopuštenom.

B. Meritum

1. U odnosu na gđu Ljeposavu Kovačević, gosp. Marka Tomića i gosp. Janka Tomića

17. Sud zapaža da je predmetni slučaj u odnosu na ove aplikante identičan predmetu *Runić i drugi* (gore citiran) u kojem je Sud utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. S obzirom na dužinu perioda neizvršenja presude u ovom slučaju (skoro osam godina od dana kada je tužena država ratifikovala Konvenciju), nakon što je razmotrio sve okolnosti slučaja, Sud ne nalazi nijedan razlog za odstupanje od svoje ranije prakse.

Stoga, u odnosu na ove aplikante došlo je do povrede prava iz člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

2. U odnosu na gđu Dobrinku Jovanović

18. Sud zapaža da je ovaj slučaj, u odnosu na ovu aplikanticu, identičan slučaju *Čolić i drugi* (gore citiran) u kojem je utvrđena povreda člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih presuda domaćih sudova kojima su aplikantima dosuđena potraživanja ratne štete.

Sud ne nalazi nijedan razlog za odstupanje od svoje prakse. Budući da pravosnažna presuda donesena u korist gđe Dobrinke Jovanović još uvijek nije izvršena, a situacija traje duže od deset godina (od dana kada je tužena država ratifikovala Konvenciju), Sud zaključuje, iz istih razloga koji su navedeni u presudi *Čolić i drugi* (gore citiran, tačka 15), da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola 1 uz Konvenciju u odnosu na ovu aplikanticu.

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

19. Član 41. Konvencije navodi:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutrašnje pravo zainteresovane Visoke ugovorne strane omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu oštećenoj strani.”

A. Šteta

20. Aplikanti nisu podnijeli zahtjev za pravičnu naknadu. U skladu s tim, Sud smatra da nema povoda za dodjelu bilo kakvog iznosa u tu svrhu.

21. Međutim, nužno je konstatovati da presuda kojom je ovaj Sud utvrdio postojanje Konvencije ili njenih Protokola tuženoj Vladi nameće pravnu obavezu ne samo da zainteresovanim stranama isplati iznose određene na ime pravične naknade, nego i da pod nadzorom Komiteta

ministra, utvrdi generalne, odnosno, individualne mjere koje će usvojiti u svoj pravni poredak kako bi se utvrđena povreda otklonila (vidjeti *Pralica protiv Bosne i Hercegovine*, br. 38945/05, tačka 19., od 27. januara 2009. godine i drugi izvori ovdje citirani). S obzirom na svoju odluku u ovom predmetu u odnosu na gđu Dobrinku Jovanović, i bez prejudiciranja nekih drugih mjera koje se mogu smatrati nužnima, Sud smatra da tužena država mora osigurati izvršenje pravosnažne presude od 13. marta 2001. godine u dijelu koji se odnosi na gđu Dobrinku Jovanović (vidjeti *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, tačka 53., ECHR 2006-XII i *Pejaković i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 337/04, 36022/04 i 45219/04, tačka 31., od 18. decembra 2007. godine).

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odlučuje* da briše aplikaciju sa svoje liste predmeta u odnosu na gđu Ružu Tomić;
2. *Proglašava* ostatak aplikacije dopuštenim;
3. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog kašnjenja u izvršenju pravosnažne presude od 13. marta 2001. godine u odnosu na gđu Ljeposavu Kovačević, gosp. Marka Tomića i gosp. Janka Tomića;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja pravosnažne presude od 13. marta 2001. godine u odnosu na gđu Dobrinku Jovanović;
5. *Presuđuje* da je tužena država obvezna da osigura izvršenje pravosnažne presude od 13. marta 2001. godine u slučaju gđe Dobrinke Jovanović u roku od tri mjeseca.

Sačinjeno na engleskom jeziku i otpremljeno 15. januara 2013. godine u skladu s Pravilom 77 st. 2 i 3 Pravila Suda.

Fatoş Aracı
zamjenik registrara

George Nicolaou
predsjedavajući